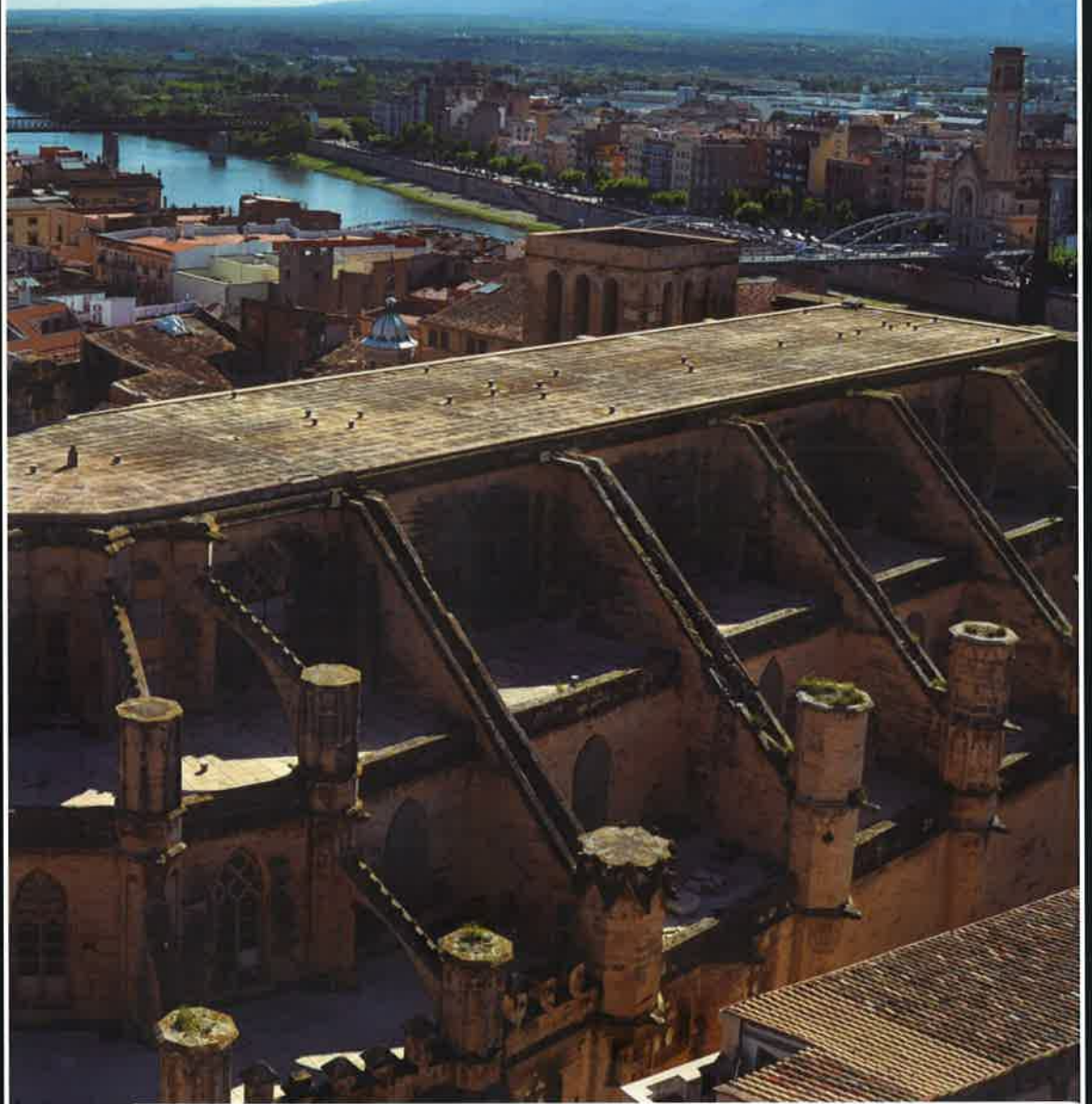

**Un recorregut
de 300 anys pels retaules
de Tortosa, a través
de l'argila dels bols**

Carme Clemente • Salvador Butí • Nati Salvadó

Conèixer la història dels materials significa apropar-se a les obres del passat i valorar-les al present.

El bol és un material poc conegut i senzill. És una argila molt fina, emprada per daurar, platejar i policromar obres artístiques. El bol no el podem veure, perquè està situat sota les capes metàl·liques, però el seu ús és essencial per aconseguir un bon assentament dels fulls i un lluïment i cromatisme de qualitat.

El llibre explica com són els bols que es troben a un conjunt de retaules singulars de la ciutat de Tortosa, construïts i policromats durant un període que comprèn tres-cents anys. Descriu el procés tècnic del daurat i policromat, i identifica la composició química i el color del bol de cada retaule.

Es presenta el bol autòcton conegut, segons fons documentals, com ocre o bol de Tortosa, i s'exposa la relació que hi ha amb un grup de retaules de la segona meitat del segle XVIII localitzats a la província d'Àlaba.

L'estudi relaciona la informació històrica, documental, tècnica i química, per conèixer i comprendre millor la història i evolució de l'ús de materials emprats en els bols, i també, posar en valor l'antic saber fer dels mestres dauradors oblidats.

**Fundació Privada Duran Martí
Tortosa**